

Arbetsmarknadsdepartementet

103 33 Stockholm

REMISSVAR

Översynen av stödet för yrkesintroduktionsanställningarna

Bakgrund

Ett statligt stöd för yrkesintroduktionsanställningar har funnits som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd sedan början av 2014 som en del av Jobbpakten, vars syfte var att stärka ungas ställning på arbetsmarknaden. Idén bakom förslaget var att samla arbetsmarknadens parter och teckna yrkesintroduktionsavtal inom ett antal avtalsområden på arbetsmarknaden.

Arbetsgivare som anställer unga får en lönesubvention från staten och ett handledarstöd för den utbildningsdel som är obligatoriskt för de som deltar i programmet. Anställningen ska innehålla minst 15 procent utbildning och lönen ska motsvara minst 75 procent av lägstalönen enligt kollektivavtal i branschen.

I december 2016 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att se över hur förordningen skulle kunna utvecklas så att även företag som saknar kollektivavtal eller hängavtal skulle kunna omfattas av stödet. I uppdraget ingick även att se över ansökningsprocessen, administrationen kring programmet, öka andelen kvinnliga deltagare, samt om det föreligger behov av att utvidga målgruppen till att även omfatta långtidsarbetslösa och nyanlända.

Sacos ställningstaganden

Saco välkomnar förslaget om ett statligt stöd för att stimulera yrkesintroduktionsanställningar och att fler grupper än enbart unga får ta del av programmet. Många olika grupper på den svenska arbetsmarknaden är i behov av stöd och hjälp att etablera sig på arbetsmarknaden och det är bra att utvidga målgruppen. Det är något som Saco redan tidigare fört fram, bland annat i remissvaret Ds 2013:20, Vissa lagförslag med anledning av trepartssamtalen. Ett villkor är dock att kollektivavtal finns inom branschen, som kan fungera som utgångspunkt.

Utredaren föreslår att stöd till yrkesintroduktionsanställningar ska kunna lämnas även till oorganiserade arbetsgivare förutsatt att dessa

verkar inom en bransch där det råder brist på arbetskraft enligt Arbetsförmedlingens bristindex. Utredaren stannar för att det inte behöver finnas ett yrkesintroduktionsavtal inom aktuell bransch.

- Saco avstyrker detta förslag såsom vi gjorde i Ds 2013:20. Ett kollektivavtal är en garanti för att anställda har skäligen arbetsvillkor och löner. Ett kollektivavtal ger också, förutom andra fördelar, möjligheter för parterna att tvista om avtalet. Det skulle kunna handla om brister i utbildnings- eller handledningsdelen. När kollektivavtal saknas finns inte motsvarande inbyggda kontroll av kvaliteten i anställningen.
- Om kravet på att arbetsgivaren ska ha ett kollektivavtal ändå skulle tas bort anser vi att det, vid sidan av ett krav på arbetskraftsbrist inom branschen, måste finnas ett kollektivavtal om yrkesintroduktionsanställningar inom den aktuella branschen. Villkoren ska också vara likvärda och alltså inte endast likvärdigt i "väsentliga delar", vilket utredaren föreslår. Det betyder att löner, försäkringar och övriga villkor ska vara likvärdiga eller minst i nivå med kollektivavtal. Dessutom måste kontrollåtgärder vidtas så att kvaliteten säkerställs och systemet inte missbrukas.
- Saco anser att utredarens förslag att Arbetsförmedlingen ges rätten att tolka parternas kollektivavtal är problematiskt. Detta statliga tolkningsutrymme ökar om det inte finns ett yrkesintroduktionsavtal inom branschen att utgå ifrån. I detta fall måste Arbetsförmedlingen gå till ett branschavtal som gäller för yrkesverksamma och "omsätta" detta till yrkesintroduktionsanställda. Om villkoren dessutom ska vara likvärdiga "i väsentliga delar", blir det upp till Arbetsförmedlingen att tolka och avgöra vad i avtalet som är väsentligt. En sådan ordning innebär en statlig inblandning i kollektivavtalen och partsautonomin, som inte är förenlig med den svenska kollektivavtalsmodellen.
- Saco anser också att det är tveksamt om Sverige skulle uppfylla sina internationella åtaganden om utredningens förslag går igenom. Enligt ILO konventionen 98 artikel 4 ska förhandlingar mellan fack och arbetsgivare uppmuntras och främjas i syfte att stärka regleringen genom kollektivavtal. Utredaren tar inte detta i beaktande.
- I övrigt tillstyrker Saco i utredarens förslag.

Inkomna remissvar från medlemsförbunden Lärarnas Riksförbund,
samt Akademikerförbundet SSR biläggs.

Vänligen,

Sveriges akademikers centralorganisation, Saco

Lena Granqvist,
samhällspolitisk chef

Christian Lövgren
Utredare